

Een vitale stad kan niet zonder vitaal groen

In 2009 hebben 18 steden de groenconvenanten voor krachtwijken ondertekend. Sindsdien zijn verschillende groenprojecten gestart of afgerond en er is veel kennis en ervaring opgedaan. Daarom organiseerde het programma Groen en de Stad, Kenniscentrum Recreatie en de gemeente Amersfoort een kennisdag groene krachtwijken op 17 november 2010, met als doel het uitwisselen van deze kennis en ervaring.

De burger heeft behoefte aan groen

'Groen is wat de burger wil'. Met deze woorden opende Lucas Bolsius, burgemeester van de gemeente Amersfoort, de kennisdag. De afgelopen jaren is groen steeds hoger op de agenda komen te staan. De komende tijd zal de aandacht voor groen vanuit de politiek en de overheid afnemen door bezuinigingen en een verschuiving van belangen. Maar groen heeft toekomst, omdat het voor de burger altijd belangrijk blijft. Groen is niet alleen mooi om naar te kijken. Het is ook van belang voor de gezondheid en het welzijn van mensen en voor de economie. Zo is de waarde van huizen die dichtbij het groen liggen hoger.

Amersfoort kreeg in 2007 de titel groenste stad van Europa. In en om de stad is veel groen te vinden, zoals de Utrechtse Heuvelrug, de Eemvallei en de Gelderse

Vallei. Hoogopgeleide jonge gezinnen wonen daarom graag in Amersfoort. De stad heeft een enorme groei doorgemaakt van 80.000 inwoners in 1980 tot 150.000 inwoners anno nu en zal naar verwachting nog verder doorgroeien tot 170.000 inwoners in 2030.

De afgelopen jaren heeft Amersfoort 100 miljoen geïnvesteerd in het groen met het uitvoeringsprogramma 'Groenblauwe Structuur'. Met dit programma is ingezet op gebiedsgerichte projecten, zoals het realiseren van wandel- en fietspaden en herinrichting van groene gebieden en parken. Daarnaast wordt er ook in groen geïnvesteerd met het sociale programma 'Amersfoort vernieuwt'. In dit programma zijn participatietrajecten in wijken opgezet, waarbij ook aandacht is voor groen.

Vier thema's

In deelsessies werd kennis uitgewisseld over vier centrale thema's rond groenprojecten: burgerparticipatie, financiering, beheer en monitoring van maatschappelijke effecten.

Burgerparticipatie

Steeds vaker worden burgers betrokken bij projecten in de openbare ruimte. Burgers raken hierdoor meer betrokken bij hun buurt, leren andere buurtbewoners kennen, denken mee over de inrichting en kunnen helpen bij de uitvoering en het beheer van het groen. Deze voordelen klinken goed, maar burgerparticipatie is geen eenvoudige opgave. Hoe krijg je en houd je als gemeente de burger betrokken? En hoeveel vrijheid geef je burgers?

Burgerparticipatie vraagt om een andere werkwijze. Als gemeente treed je minder op de voorgrond, geef je randvoorwaarden aan, faciliteer je ideeën van burgers, coördineer je het proces, ben je transparant en kom je afspraken na. Om burgers mee te krijgen, maak je het belang inzichtelijk, geef je de ruimte om projectideeën in te dienen op een laagdrempelige manier (bijvoorbeeld tijdens workshops of sessies), neem je burgers serieus en blijf je burgers informeren.

Financiering

De overheid is meestal de financier van groene projecten. Maar er zijn ook andere partijen die mee kunnen betalen omdat zij baat hebben bij de investeringen, zoals woningbouwcorporaties of basisscholen. Daarnaast kunnen gemeenten door 'value capturing' de groene investeringen die de woningwaarde verhogen terugkrijgen en opnieuw inzetten voor investeringen

die zorgen voor waardevermeerdering van huizen. De waarde van vastgoed neemt gemiddeld met 9% toe door het nabij gelegen groen.

Beheer

Vroeger waren het de gemeenten die het beheer van groen verzorgden. Nu zijn er ook andere vormen mogelijk, zoals beheer door woningbouwcorporaties of bewoners. Beheer door bewoners zorgt voor meer betrokkenheid bij de buurt en sociale cohesie. Maar dat wil niet zeggen dat de gemeente geen rol meer heeft en de onderhoudskosten lager worden. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het faciliteren van het beheer, het stellen van randvoorwaarden en het waarborgen van de continuïteit. Het kan ook helpen om meetbare doelen voor beheer te stellen.

Monitoring van maatschappelijke effecten

De maatschappelijke effecten van groen zijn divers. Zo draagt groen in de wijk bij aan gezondheid, welzijn, sociale cohesie, leefbaarheid en milieu. Maar hoe meet je die effecten? De gemeente Rotterdam wil meer gezinnen naar de stad trekken en realiseert daarom kindvriendelijke wijken. Uit de in 2009 uitgevoerde Kindvriendelijke Wijken Monitor blijkt dat dit beleidsdoel is gehaald. Het blijft natuurlijk moeilijk te achterhalen of dit vooral komt door de ingrepen die zijn gedaan of dat er ook andere factoren een rol spelen. Een monitor bevat waardevolle informatie, maar geeft ook vaak een beperkt beeld. Tips van de gemeente Rotterdam zijn: accepteer dat een monitor niet altijd volledig kan zijn. Houd de monitor uitvoerbaar, zet het niet te groots op, maak gebruik van bestaande onderzoeken en stel meetbare doelen vooraf.

Het beste groenproject in de krachtwijk

De 18 steden presenteerden de groenprojecten in de krachtwijk aan elkaar middels een posterpresentatie. Het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie reikte prijzen uit aan de twee beste groenprojecten.

Het groene schoolpleinen project van de gemeente Rotterdam werd door de deelnemers van de kennisdag uitgeroepen tot beste groenproject in de krachtwijk en ontving €1500 extra budget. Een groot deel van de Rotterdamse jeugd raakt steeds meer vervreemd van de natuur. Om draagvlak voor natuur en groen

bij kinderen in de stad te vergroten zal de gemeente in drie jaar tijd 12 groene schoolpleinen realiseren. Groene schoolpleinen kunnen voorzien in de groenbehoefte van een wijk en de kloof tussen de jeugd en de natuur kleiner maken.

De Nijmeegse krachtwijk Hatert sleepte de tweede prijs van € 750 in de wacht. Het groen in de krachtwijk Hatert is eentonig en voelt dichtbij de Hatertse brug ook onveilig. In overleg met bewoners wordt dit groen opgewaarderd tot Park Hatertzoom waar jong en oud elkaar kunnen ontmoeten en recreëren.

Natuurlijk spelen in Kruiskamp

De kennisdag wordt afgesloten met een excursie door de Amersfoortse krachtwijk Kruiskamp. Er is veel geïnvesteerd in groen voor de jeugd. Midden in de wijk ligt een groot speelterrein van de speeltuinvereniging De Kruiskamp. De speeltuin is vorig jaar natuurvriendelijk ingericht en er is nieuw speelgroen aangelegd. Zo is er bijvoorbeeld met wilgentenen een tunnel, gangen en een toren gebouwd. Kinderen hebben ideeën aangedragen voor de nieuwe inrichting tijdens een kinderinspraakmiddag en vrijwilligers beheren nu de speeltuin.

Een andere belangrijke speelgelegenheid in de wijk vormen de buitenkasten. Hier kunnen kinderen spelen en buitenspeelgoed lenen in ruil voor een klusje (bijv. afval opruimen). Ook komen hier veel moeders samen. Medewerkers begeleiden de kinderen en leren hen samen te spelen. Vanuit de wijk kwam het idee om een deel van het groen dat vlakbij de buitenkast ligt om te vormen tot echt avontuurlijk speelgroen.

Voor meer informatie, vragen en opmerkingen over dit verslag of het werkbezoek Kennisdag Groene Krachtwijken, neemt u contact op met:
Martine van Loon
Kenniscentrum Recreatie
E-mail: m.van.loon@kenniscentrumrecreatie.nl
Tel.: 070 - 312 49 92.
www.kenniscentrumrecreatie.nl

